

**REGULAMIN  
SĄDU POLUBOWNEGO DS. DOMEN INTERNETOWYCH  
PRZY POLSKIEJ IZBIE INFORMATYKI I TELEKOMUNIKACJI**

Poniższe postanowienia stanowią Regulamin Sądu Polubownego ds. Domen Internetowych przy Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji uchwalony przez Radę Sądu na podstawie Statutu Sądu Polubownego ds. Domen Internetowych przy Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji

**I. POSTANOWIENIA OGÓLNE**

**Artykuł 1**

**DEFINICJE**

W niniejszym Regulaminie:

„**Regulamin**” oznacza niniejszy Regulamin Sądu Polubownego ds. Domen Internetowych przy Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji;

„**Sąd**” oznacza Sąd Polubowny ds. Domen Internetowych przy Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji z siedzibą w Warszawie powołany do rozstrzygania sporów o naruszenie praw w wyniku zawarcia umowy o utrzymywanie nazwy domeny internetowej w domenie .pl;

„**Statut**” oznacza statut określający organizację Sądu uchwalony przez Radę Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji;

„**Arbiter**” oznacza jedną lub trzy osoby ustanowione do rozstrzygania sporu pomiędzy Powodem a Pozwanym, zgodnie z treścią postanowień Regulaminu, powołaną spośród arbitrów wpisanych na Listę Arbitrów Sądu Polubownego ds. Domen Internetowych przy Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji;

„**Mediator**” oznacza osobę powołaną do prowadzenia mediacji zgodnie z treścią postanowień Regulaminu spośród mediatorów z Listy Mediatorów Sądu Polubownego ds. Domen Internetowych przy Polskiej Izbie Informatyki i Telekomunikacji; Przez Mediatora należy rozumieć Prezesa Sądu, któremu Rada Sądu tymczasowo powierzyła prowadzenie mediacji;

„**Lista Arbitrów i Lista Mediatorów**” oznacza prowadzone przez Sąd listy osób, które mogą być powoływane do prowadzenia postępowań w sprawach rozstrzyganych zgodnie z niniejszym Regulaminem;

„**Klauzula Arbitrażowa**” oznacza umowę zawartą w formie pisemnej między Powodem a Pozwanym albo klauzulę, której treść jest określona w załączniku 1 i 2 do Regulaminu, której treścią jest poddanie pod rozstrzygnięcie Sądu sporu, jaki powstał między stronami w wyniku zawarcia umowy o utrzymanie nazwy domeny internetowej w domenie „.pl”

„**Powód**” oznacza stronę składającą Pozew zgodnie z Regulaminem;

„**Pozew**” oznacza pismo Powoda niezbędne dla wszczęcia postępowania arbitrażowego sporządzone zgodnie z treścią Regulaminu;

„**Pozwany**” oznacza abonenta nazwy domeny internetowej w domenie .pl, przeciwko któremu Pozew jest skierowany;

„**NASK**” oznacza Naukową i Akademicką Sieć Komputerową Państwowy Instytut Badawczy – rejestr nazw domen internetowych w domenie „.pl”.

„**Abonent**” oznacza stronę zawartą z NASK umowy o utrzymanie nazwy domeny internetowej w domenie .pl;

„**PIIT**” oznacza Polską Izbę Informatyki i Telekomunikacji z siedzibą w Warszawie

„**Prezes Sądu**” oznacza organ Sądu, o którym mowa w § 2 pkt 2) Statutu; w razie niemożności podjęcia działania przez Prezesa Sądu w jego zastępstwie czynności dokonuje Wiceprezes Sądu;

„**Rada Sądu**” oznacza organ Sądu, o którym mowa w § 2 pkt 1) Statutu;

„**Sekretarz Sądu**” oznacza organ wykonawczy Sądu, o którym mowa w § 2 pkt 3) Statutu;

## **Artykuł 2**

### **ZAKRES STOSOWANIA REGULAMINU**

1. Regulamin stanowi część Klauzuli Arbitrażowej, chyba, że strony postanowiły inaczej i ma zastosowanie do rozstrzygania sporów o naruszenie praw w wyniku zawarcia umowy o utrzymywanie nazwy domeny internetowej w domenie .pl.
2. Spory o naruszenie praw, powstałe pomiędzy Powodem a Pozwanym w wyniku zawarcia umowy o utrzymywanie nazw domen internetowych, zostaną rozstrzygnięte zgodnie z Regulaminem obowiązującym w dniu złożenia wniosku o przeprowadzenie mediacji lub wniosku przedprocesowego w Sądzie.
3. Rozstrzyganie sporów podlegać będzie prawu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Regulaminowi. W przypadku sprzeczności postanowienia Regulaminu z bezwzględnie obowiązującą normą prawa polskiego, rozstrzyga treść normy.
4. Regulamin stosuje się w przypadku sporów, w których co najmniej jedna ze stron ma siedzibę lub miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W przypadku, gdy stronami sporu będą wyłącznie osoby lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej mające siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, albo osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, zastosowanie mają przepisy Regulaminu Arbitrażu Centrum Mediacji i Arbitrażu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej („WIPO Expedited Arbitration Rules for Domain Name Dispute Resolution under.pl”) z siedzibą w Genewie, Szwajcaria.
5. W sprawach nieuregulowanych w Regulaminie stosuje się przepisy części piątej kodeksu postępowania cywilnego.

## **Artykuł 3**

### **DORĘCZENIA I TERMINY**

1. Korespondencja (oświadczenia, wnioski, dowody itd.) w postępowaniu prowadzonym na podstawie Regulaminu przesyłana jest pocztą elektroniczną, chyba, że Regulamin przewiduje obowiązek zachowania formy pisemnej. W zakresie, w jakim korespondencja może być przesyłana pocztą elektroniczną, strony wspólnie lub Arbiter mogą postanowić o innej formie jej przesyłania.
2. Strona, której siedziba znajduje się poza granicami Rzeczypospolitej ustanawia pełnomocnika procesowego lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych wskazując jego adres w Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Korespondencję przesłaną pocztą elektroniczną uważa się za doręczoną z chwilą jej wysłania, o ile transmisja nie wykazała błędów. Korespondencja przesłana za pomocą faksu uważa się za doręczoną z chwilą jej nadania, o ile transmisja faksowa nie wykazała błędów.
4. W przypadku nie zawiadomienia Sądu lub Arbitra o zmianie adresu poczty elektronicznej, numeru faksu danej strony lub innych danych niezbędnych do doręczenia korespondencji, korespondencja przesłana na ostatni znany Arbitrowi lub Sadowi adres poczty elektronicznej, numer faksu lub inne dane adresowe strony uważa się za doręczone.
5. Prezes Sądu może, na wniosek strony, na wniosek Arbitra lub z urzędu, przedłużyć terminy określone w postanowieniach Regulaminu, ze względu na szczególną zawilgość sprawy lub w przypadku zaistnienia innych ważnych okoliczności.
6. Arbiter może skrócić lub przedłużyć terminy określone w postanowieniach Regulaminu na zgodny wniosek stron.

#### **Artykuł 4**

#### **SKŁADANIE DOKUMENTÓW W SĄDZIE**

1. Przed zawiadomieniem przez Sąd o powołaniu Arbitra, korespondencję, niezależnie od jej formy, strona doręcza Sądowi, a jej kopię drugiej stronie.
2. Po powiadomieniu przez Sąd o powołaniu Arbitra, korespondencję, niezależnie od jej formy, strona doręcza Arbitrowi, a ich kopię drugiej stronie.
3. Arbiter prześle Sądowi wraz z aktami sprawy oryginał każdego orzeczenia, jakie zostanie przez niego wydane.
4. W sprawach organizacyjnych, dotyczących postępowania strony kontaktują się z Sądem za pośrednictwem Sekretarza Sądu.

## **II. MEDIACJE**

#### **Artykuł 5**

#### **POSTANOWIENIA OGÓLNE**

1. Osoba występująca przeciwko Abonentowi z żądaniem zaniechania naruszeń jej praw może złożyć w Sądzie wniosek o przeprowadzenie mediacji.

2. Mediacje mogą poprzedzać wszczęcie postępowania arbitrażowego.
3. Przeprowadzenie mediacji zależy od zgody Abonenta.
4. Mediator zachowuje bezstronność i dąży do osiągnięcia porozumienia przez strony. Wyłączenia dotyczące Arbitra, o których mowa w Regulaminie mają zastosowanie do Mediatora. W przypadku wyłączenia Mediatora z postępowania, mediację przeprowadza Mediator wyznaczony przez Prezesa Sądu.
5. W przypadku powstania kosztów wynikających z żądań stron wykraczających poza postanowienia dotyczące mediacji, a zaakceptowanych przez Sąd, koszty te ponosi żądający, a jeżeli do żądania przychyliła się druga strona, obie strony po połowie. Sąd może wstrzymać dalsze czynności do czasu wpłacenia przez strony odpowiednich należności.
6. Postanowienia dotyczące postępowania arbitrażowego mają odpowiednie zastosowanie do mediacji.
7. Do czasu powołania mediatorów przez radę PIIT, Rada Sądu może tymczasowo powierzyć prowadzenie postępowań mediacji Prezesowi Sądu.

## **Artykuł 6**

### **WSZCZĘCIE MEDIACJI**

1. Warunkiem rozpoczęcia mediacji jest wniesienie przez osobę wnioskującą o przeprowadzenie mediacji opłaty wstępnej w wysokości wskazanej w Wykazie Opłat. Opłata wstępna nie podlega zwrotowi niezależnie od wyniku mediacji, również w przypadku umorzenia postępowania mediacyjnego.
2. Sąd przekazuje Abonentowi propozycję przeprowadzenia mediacji doręczając mu odpis wniosku o przeprowadzenie mediacji. Wyrażając zgodę na przeprowadzenie mediacji Abonent może przedstawić własne propozycje zamierzające do polubownego zakończenia sporu.
3. Brak zgody na przeprowadzenie mediacji lub brak odpowiedzi w terminie siedmiu dni od daty doręczenia Abonentowi propozycji przeprowadzenia mediacji, skutkuje umorzeniem postępowania mediacyjnego.
4. Mediator podczas prowadzenia mediacji, kontaktuje się ze stronami w formie, którą uzna za niezbędną ze względu na okoliczności danej sprawy.

5. Abonent wyrażając zgodę na przeprowadzenie mediacji wpłaca jednocześnie opłatę ostateczną w wysokości wskazanej w Wykazie Opłat. Nieuiszczenie opłaty ostatecznej w terminie 14 dni od doręczenia Abonentowi wezwania wysłanego przez Sąd, skutkuje umorzeniem postępowania mediacyjnego.
6. Osoba wnioskująca o przeprowadzenie mediacji, po wyrażeniu zgody przez Abonenta na ich przeprowadzenie, wpłaca opłatę ostateczną równą wysokości opłaty ostatecznej wpłaconej przez Abonenta. Opłata wstępna zostaje zaliczona na poczet opłaty ostatecznej.
7. Wpłacenie przez strony opłat ostatecznych stanowi warunek prowadzenia mediacji. Opłaty ostateczne nie podlegają zwrotowi niezależnie od wyniku mediacji, również w przypadku umorzenia postępowania mediacyjnego.
8. W przypadku, gdy osoba wnioskująca złoży opłatę wstępną, Abonent uiszcza swoją opłatę w całości, a wnioskujący nie uzupełni opłaty do wysokości opłaty ostatecznej, postępowanie mediacyjne ulega umorzeniu, zaś Abonentowi zwraca się całą wpłaconą przez niego opłatę.
9. Umorzenie postępowania mediacyjnego, w przypadkach, o których mowa w ust. 3, 5, 8 następuje na podstawie postanowienia wydanego przez Prezesa Sądu.

## **Artykuł 7**

### **WNIOSEK O PRZEPROWADZENIE MEDIACJI**

1. Wniosek o przeprowadzenie mediacji w formie pisemnej wraz z odpisem powinien zawierać:
  - (i) dane stron (nazwę / imię i nazwisko, adres pocztowy, numer telefonu, numer faksu lub adres poczty elektronicznej)
  - (ii) wskazanie nazwy domeny internetowej, której dotyczy spór,
  - (iii) przedmiot wniosku,
  - (iv) krótki opis stanu faktycznego i prawnego,
  - (v) przytoczenie dowodów uzasadniających stan faktyczny.
2. W przypadku wystąpienia braków we Wniosku, Prezes Sądu wyznaczy Wnioskodawcy na ich usunięcie termin 7 dni, pod rygorem zwrotu Wniosku. Wniosek zwrócony nie wywołuje skutków. Prezes Sądu może przywrócić termin do usunięcia braków formalnych Wniosku na uzasadniony wniosek Wnioskodawcy.

## **Artykuł 8**

### **PROWADZENIE MEDIACJI**

1. Mediator wyznaczony przez Radę Sądu przeprowadzi spotkanie z każdą ze stron oddzielnie albo łącznie, w zależności od woli stron.
2. Mediator może zaproponować stronom tekst porozumienia w sprawie nazwy domeny internetowej uwzględniając treść norm prawnych oraz usprawiedliwione interesy stron.
3. Porozumienie w sprawie nazwy domeny internetowej podpisują strony i Mediator.
4. Porozumienie wiąże strony i zostaje przekazane przez Prezesa Sądu NASK do wykonania.
5. Mediacje powinny zakończyć się w terminie trzydziestu dni od daty złożenia wniosku o ich przeprowadzenie. Terminy podczas prowadzenia mediacji wyznacza Mediator. Skutki niezachowania terminów ponoszą strony.
6. W przypadku nieosiągnięcia porozumienia między stronami, Mediator stwierdza brak porozumienia na piśmie, wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania mediacyjnego, o treści, którego Prezes Sądu niezwłocznie powiadamia NASK.
7. Zakończenie mediacji brakiem porozumienia nie zamyka drogi postępowania arbitrażowego.
8. Za zgodą Stron Mediator może zarządzić przeprowadzenie mediacji przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających ich przeprowadzenie na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. Na zarządzenie Mediatora przebieg mediacji może zostać utrwalony wyłącznie przez Sąd.

## **III. WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO**

### **Artykuł 9**

#### **ZŁOŻENIE POZWU**

1. Przed wszczęciem postępowania arbitrażowego Powód:

- (i) wnosi opłatę kancelaryjną wskazaną w Wykazie Opłat. Opłata kancelaryjna nie podlega zwrotowi. Potwierdzenie uiszczenia opłaty kancelaryjnej stanowi załącznik do wniosku przedprocesowego określonego w ust. (ii) poniżej,
  - (ii) składa wniosek przedprocesowy z informacją o zamiarze złożenia Pozwu, wskazując Pozwanego i nazwę domeny internetowej, której postępowanie będzie dotyczyć.
2. Niezwłocznie po otrzymaniu informacji od Powoda o zamiarze wszczęcia postępowania, Sąd przesyła Powodowi egzemplarz Klauzuli Arbitrażowej do podpisania wraz z Listą Arbitrów.
3. Powód przesyła w terminie określonym przez Sąd podpisaną Klauzulę Arbitrażową.
4. Niezwłocznie po podpisaniu Klauzuli Arbitrażowej przez Powoda, Sąd przesyła Klauzulę Arbitrażową (zał 2 do Regulaminu) wraz z odpisem Klauzuli podpisanej przez Powoda.
5. Pozwany przesyła w terminie określonym przez Sąd podpisaną Klauzulę Arbitrażową.
6. Jeżeli jedna ze stron nie podpisze Klauzuli Arbitrażowej, postępowanie przed Sądem Polubownym nie zostanie wszczęte, o czym Sąd niezwłocznie informuje NASK.
7. Prezes Sądu może przywrócić Stronie termin wyznaczony do podpisania Klauzuli Arbitrażowej w przypadku udokumentowania okoliczności uniemożliwiających dotrzymanie tego terminu.
8. Powód wnosi opłacony Pozew w terminie 14 dni od momentu poinformowania Powoda przez Sąd o wpłynięciu Klauzuli Arbitrażowej podpisanej przez Abonenta. W przypadku niewniesienia Pozwu, Prezes Sądu zarządzi odmowę wszczęcia postępowania. O odmowie wszczęcia postępowania Sąd niezwłocznie informuje strony oraz NASK.
9. Warunkiem wszczęcia postępowania arbitrażowego jest uiszczenie wpisu od Pozwu w wysokości wskazanej w Wykazie Opłat. Wpis od Pozwu podlega zwrotowi jedynie w przypadku cofnięcia Pozwu przed powołaniem Arbitra w sprawie.
10. W przypadku wystąpienia w Pozwie braków, Prezes Sądu wyznacza Powodowi 7 dniowy termin do ich usunięcia, pod rygorem zwrotu Pozwu. Pozew zwrócony nie wywołuje skutków. O zwrocie pozwu Sąd niezwłocznie informuje NASK.
11. Prezes Sądu może przywrócić Powodowi termin do usunięcia braków na jego uzasadniony wniosek.
12. Pozew wnoszony jest do Sądu wraz z odpisami dla każdego Pozwanego i Arbitra.
13. Brak możliwości doręczenia Pozwanemu Klauzuli Arbitrażowej uniemożliwia wszczęcie postępowania arbitrażowego, o czym Prezes Sądu zawiadamia Powoda oraz NASK.



14. Prezes Sądu zdecyduje o odmowie postępowania, gdy Pozwany wskazany przez Powoda nie jest abonentem spomej domeny na dzień złożenia wniosku przedprocesowego.

## **Artykuł 10**

### **POZEW**

1. Pozew powinien być sporządzony na piśmie i zawierać:
  - (i) imię i nazwisko lub nazwę Powoda i Pozwanego, adresy ich miejsca zamieszkania lub siedziby, a także numery telefonów, faksów oraz adresy poczty elektronicznej, a w przypadku działania przez pełnomocników, odpowiednio dane tych pełnomocników;
  - (ii) żądanie stwierdzenia, że Pozwany w wyniku zawarcia umowy o utrzymywanie nazwy domeny internetowej naruszył prawa Powoda;
  - (iii) przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie, a w miarę potrzeby uzasadniających również właściwość Sądu;
  - (iv) ewentualne przytoczenie przepisów polskiego prawa będących podstawą dochodzonego roszczenia;
  - (v) wskazanie dowodów na poparcie przytoczonych okoliczności;
  - (vi) ewentualne żądanie zasądzenia od Pozwanego kosztów postępowania zgodnie z Regulaminem;
  - (vii) wskazanie Arbitra z Listy Arbitrów i Mediatorów przesłanej wcześniej przez Sąd.
2. Do pozwu należy dołączyć pełnomocnictwo, jeżeli jest on wnoszony przez pełnomocnika.
3. Postanowienia niniejszego Artykułu nie wykluczają możliwości dochodzenia przez Powoda innych niż wymienione w Pozwie roszczeń wobec Pozwanego w odrębnych postępowaniach.

## **Artykuł 11**

### **ODPOWIEDŹ NA POZEW**

1. W terminie 7 dni od doręczenia Pozwanemu Pozwu, Pozwany skieruje do Sądu oraz do Powoda sporządzoną na piśmie Odpowiedź na Pozew, która powinna zawierać:

- (i) imię i nazwisko lub nazwę oraz adres miejsca zamieszkania lub siedziby Pozwanego, a także numery telefonów, faksów oraz adresy poczty elektronicznej, a w przypadku działania Pozwanego przez pełnomocnika, odpowiednio dane tego pełnomocnika;
  - (ii) określenie zarzutów, a w tym zarzutu braku właściwości Sądu, na podstawie postanowień Regulaminu;
  - (iii) przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających zarzuty oraz powołanie dowodów na poparcie przytoczonych okoliczności;
  - (iv) ewentualne przytoczenie przepisów polskiego prawa będących podstawą zarzutów;
  - (v) zgodę na rozstrzygnięcie sporu przez Arbitra wskazanego w Pozwie przez Powoda albo wskazanie innego Arbitra z Listy Arbitrów i Mediatorów.
2. Jeżeli Pozwany nie określi w Odpowiedzi na Pozew zarzutów, albo w ogóle nie złoży Odpowiedzi, Arbiter wydaje orzeczenie po wszechstronnym wyjaśnieniu wszelkich okoliczności sprawy.

## **Artykuł 12**

### **PEŁNOMOCNICY**

W postępowaniu arbitrażowym prowadzonym według Regulaminu strony mogą być reprezentowane przez osoby posiadające odpowiednie umocowanie. Pełnomocnikiem może być osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, niezależnie od obywatelstwa lub kwalifikacji zawodowych.

## **IV. ARBITER**

### **Artykuł 13**

#### **LICZBA ARBITRÓW**

1. Postępowanie arbitrażowe prowadzi jeden Arbiter, działający jako sąd polubowny w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego.
2. Strony mogą wspólnie zażądać, aby postępowanie było prowadzone przez sąd polubowny w składzie trzech Arbitrów, przy czym jeżeli strony nie postanowiły inaczej: każda ze stron wyznacza na piśmie jednego Arbitra z Listy Arbitrów i Mediatorów a następnie dwaj Arbitrzy wybrani przez strony dokonują wyboru trzeciego Arbitra z Listy Arbitrów. W przypadku

bezczynności stron trwającej dłużej niż 14 (czternaście) dni od daty zawiadomienia Sądu o zamiarze wyboru składu trzyosobowego, a także, jeżeli dwóch Arbitrów w terminie 14 (czternastu) dni od ich wyboru nie wskaże trzeciego, Arbitra wskaże Prezes Sądu.

#### **Artykuł 14**

##### **POWOŁANIE ARBITRA PRZEZ STRONY**

1. Arbitra powołują strony w następujący sposób:
  - (i) Powód wskazuje w Pozwie Arbitra z Listy Arbitrów i Mediatorów udostępnionej wcześniej na jego żądanie przez Sąd;
  - (ii) Pozwany może w Odpowiedzi na Pozew wyrazić zgodę na powołanie Arbitra wskazanego przez Powoda albo wskazać innego Arbitra z listy Arbitrów udostępnionej przez Sąd;
  - (iii) w przypadku wskazania przez Pozwanego innego Arbitra niż wymieniony w Pozwie, Powód może wyrazić zgodę na powołanie Arbitra wskazanego przez Pozwanego zawiadamiając o tym Sąd oraz Pozwanego w terminie 3 (trzech) dni od daty doręczenia przez Sąd informacji o stanowisku Pozwanego co do wyboru Arbitra.
  - (iv) Brak stanowiska Pozwanego, co do wyboru Arbitra w określonym przez Sąd terminie skutkuje powołaniem Arbitra zgodnie z Artykułem 15.
2. Strony mogą wzajemnie proponować osoby Arbitrów aż do upływu terminu z ust. 3.
3. Jeśli powołanie Arbitra przez strony nie zostanie dokonane w terminie 21 dni od daty doręczenia Sądowi Pozwu, Arbitr zostanie powołany zgodnie z Artykułem 15.

#### **Artykuł 15**

##### **POWOŁANIE ZASTĘPCZE**

1. Jeśli nie powołano Arbitra w sposób określony w Artykule 14, zostanie on powołany w sposób następujący:
  - (i) Sąd wyśle każdej stronie jednobrzmiącą listę Arbitrów, która zawierać będzie imiona i nazwiska, co najmniej trzech Arbitrów uszeregowane w porządku alfabetycznym wraz z krótkim opisem ich kwalifikacji.

- (ii) Każda ze stron może skreślić z listy Arbitrów nazwiska osób, których powołaniu się sprzeciwia, a nazwiska pozostałych Arbitrów ponumerować w kolejności, w jakiej ich preferuje.
  - (iii) Każda ze stron zwróci listę Arbitrów wraz z ewentualnymi skreśleniami do Sądu następnego dnia roboczego od jej doręczenia. Uważa się, że strona, która nie zwróciła listy z oznaczeniami w tym terminie, nie sprzeciwia się powołaniu na Arbitra żadnej z osób umieszczonych na Liście Arbitrów.
  - (iv) Niezwłocznie po otrzymaniu od stron list lub, w przypadku ich nieotrzymania, po upływie terminu określonego w poprzednim paragrafie, Prezes Sądu określi osobę z listy Arbitrów jako Arbitra powołanego do rozstrzygania sporu objętego Pozwem, zgodnie z preferencjami i sprzeciwami zgłoszonymi przez strony.
2. Jeżeli nie dojdzie do powołania Arbitra w sposób wskazany w ustępie 1 albo osoba zaproponowana przez strony nie może zostać Arbitrem w danej sprawie albo istnieje prawdopodobieństwo występowania powodów uniemożliwiających danej osobie zostanie Arbitrem, a na liście nie pozostała osoba, co, do której żadna ze stron nie zgłosiła sprzeciwu, Prezes Sądu powołuje Arbitra według swego uznania z Listy Arbitrów i Mediatorów.

## **Artykuł 16**

### **PRZYJĘCIE FUNKCJI ARBITRA**

1. Nie później niż w terminie trzech dni od daty otrzymania zawiadomienia o powołaniu na Arbitra, Arbitr zawiadamia Sąd na piśmie, czy wyraża zgodę na to powołanie. W razie uchybienia temu terminowi lub odmowy przyjęcia funkcji, Sąd powiadamia o tym niezwłocznie strony. Jeżeli strony w terminie 3 dni od takiego powiadomienia nie wybiorą innego Arbitra, Prezes Sądu powołuje niezwłocznie Arbitra z Listy Arbitrów i Mediatorów.
2. Sąd niezwłocznie zawiadamia strony o powołaniu Arbitra oraz przekazuje akta sprawy Arbitrowi, który wyraził zgodę na to powołanie.
3. Arbitr przyjmując prowadzenie sprawy zobowiązuje się zakończyć postępowanie arbitrażowe w terminie określonym na podstawie postanowień Regulaminu, chyba, że nie będzie to możliwe z uwagi na konieczność wyjaśnienia wszystkich okoliczności danej sprawy.

## **Artykuł 17**

### **BEZSTRONNOŚĆ ARBITRÓW**

1. Arbiter jest bezstronny i niezależny w rozstrzyganiu poddanego mu sporu.
2. Arbiter, przed przyjęciem prowadzenia danej sprawy, powinien ujawnić stronom i Sądowi wszelkie okoliczności, które mogą wzbudzić uzasadnione wątpliwości, co do jego bezstronności i niezależności, lub potwierdzi na piśmie, że takie okoliczności nie zachodzą.

## **Artykuł 18**

### **KWALIFIKACJE ARBITRÓW i MEDIATORÓW**

1. Wpisu na Listę Arbitrów i Listę Mediatorów dokonuje Rada PIIT.
2. Na Listę Arbitrów i Mediatorów może być wpisana osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych, korzystająca w pełni z praw publicznych, dysponująca odpowiednią wiedzą prawniczą i doświadczeniem zawodowym, która ukończyła wyższe studia prawnicze oraz wykonuje zawód adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub posiada, co najmniej stopień doktora nauk prawnych.

## **Artykuł 19**

### **WYŁĄCZENIE ARBITRÓW i MEDIATORÓW**

1. Arbiter niezwłocznie ujawni stronom i Sądowi wszelkie okoliczności, które mogą wzbudzić uzasadnione wątpliwości, co do jego bezstronności lub niezależności.
2. Strona może żądać wyłączenia Arbitra, jeżeli zachodzą okoliczności, które wzbudzają uzasadnione wątpliwości, co do jego bezstronności lub niezależności.
3. Pisemne żądanie wyłączenia Arbitra z podaniem podstaw tego żądania należy wysłać jednocześnie do Sądu, Arbitra i drugiej strony, nie później niż w terminie dwóch dni od powzięcia wiadomości o okoliczności, która wzbudza uzasadnione wątpliwości, co do bezstronności lub niezależności Arbitra. Żądanie wyłączenia może być także złożone ustnie do protokołu podczas rozprawy.

4. W terminie 2 dni od dnia doręczenia żądania wyłączenia Arbitra lub od zgłoszenia tego żądania ustnie na rozprawie, druga strona oraz Arbiter mogą przedstawić na piśmie swe stanowisko w tej kwestii Sądowi oraz stronie żądającej wyłączenia i Arbitrowi.
5. Arbiter może zawiesić postępowanie arbitrażowe do czasu rozstrzygnięcia o jego wyłączeniu.
6. Decyzję w sprawie wyłączenia Arbitra podejmuje Prezes Sądu w porozumieniu z Radą Sądu w terminie 5 dni od złożenia żądania. Jeżeli żądanie uwzględni, wówczas powołanie innego Arbitra nastąpi w sposób określony w Artykule 15.
- 1.7. Zasady dotyczące wyłączenia Arbitrów stosuje się odpowiednio do Mediatorów .

## **Artykuł 20**

### **ZWOLNIENIE ARBITRA lub MEDIATORA**

1. Strony lub Prezes Sądu mogą zwolnić Arbitra lub Mediatora z prowadzenia postępowania na jego żądanie.
2. W przypadku faktycznej niezdolności Arbitra lub Mediatora do pełnienia jego obowiązków lub jeżeli dalsze prowadzenie przez niego postępowania byłoby sprzeczne z prawem strony dokonują wyboru Arbitra zgodnie z Artykułem 14, 15 i 16.

## **Artykuł 21**

### **POWTÓRZENIE POSTĘPOWANIA**

W przypadku powołania w sprawie nowego Arbitra lub Mediatora postępowanie arbitrażowe lub mediacyjne należy powtórzyć w całości, chyba, że strony uzgodnią, co innego, a nowy Arbiter lub Mediator się temu nie sprzeciwi.

## **Artykuł 22**

### **BRAK WŁAŚCIWOŚCI**

1. Arbiter rozstrzygnie, w formie postanowienia, o zarzutach przeciwko właściwości Sądu, określonej na podstawie postanowień Regulaminu.

2. Arbiter rozstrzyga w formie postanowienia zarzuty dotyczące ważności oraz zakresu Klauzuli Arbitrażowej ustanowionej w odrębnej umowie.
3. Zarzuty wymienione w ust. 1 i 2 mogą być podniesione najpóźniej w Odpowiedzi na Pozew.
4. Arbiter rozpatrzy zarzuty, o których mowa w ust. 1 i 2 przed przystąpieniem do rozstrzygania, co do istoty sprawy.

## **V. PROWADZENIE POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO**

### **Artykuł 23**

#### **OGÓLNE ZASADY POSTĘPOWANIA**

1. Arbiter zapewni równe traktowanie stron w toku postępowania arbitrażowego.
2. Arbiter umożliwi stronom przedstawienie ich stanowisk w sprawie, lecz powinien przeciwdziałać przewlekaniu przez stronę postępowania arbitrażowego. Terminy ustalone w niniejszym Regulaminie mogą być przedłużone tylko w wyjątkowych przypadkach. Przedłużenie terminu, z wyłączeniem sytuacji, gdy strony wspólnie zaproponują przedłużenie terminu, zależy wyłącznie od Arbitra i nie może być przedmiotem zarzutu strony.
3. Językiem postępowania arbitrażowego jest język polski, chyba, że Arbiter postanowi inaczej na zgodny wniosek stron.
4. Wszelkim dokumentom sporządzonym w językach innych niż język polski będą towarzyszyły tłumaczenia na język polski, chyba, że Arbiter postanowi inaczej na zgodny wniosek stron.
5. Wyrok lub inne orzeczenie Arbiter wydaje w języku polskim.

### **Artykuł 24**

#### **KOMUNIKACJA MIĘDZY STRONAMI I ARBITREM**

1. O ile niniejszy Regulamin nie stanowi inaczej, żadna ze stron, ani jej pełnomocnik nie może kontaktować się z Arbitrem w sprawach dotyczących postępowania z wyłączeniem drugiej strony.
2. Arbiter może określić, iż wszelka korespondencja w sprawie będzie mu dostarczana za pośrednictwem Sekretarza Sądu lub Prezesa Sądu.

## **Artykuł 25**

### **DOWODY**

1. Arbiter rozstrzyga na podstawie własnego przekonania o wnioskach dowodowych strony. W szczególności Arbiter może dopuścić dowód z dokumentów, z przesłuchania stron, świadków i biegłych.
2. Arbiter może zażądać od strony okazania dokumentów lub innych dowodów, mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie oraz zażądać od strony udostępnienia biegłemu określonych dowodów znajdujących się w jej posiadaniu.
3. W przypadku dopuszczenia przez Arbitra dowodu z opinii biegłego lub zeznań świadka niezgłoszonego przez strony – wezwań świadka lub biegłego dokonuje Sąd.
4. Arbiter może wydać orzeczenia na podstawie zebranego materiału dowodowego, jeżeli żadna ze stron nie skorzystała z możliwości przedstawienia dodatkowych dowodów w terminie określonym przez Arbitra.

## **Artykuł 26**

### **ŚWIADKOWIE**

1. Wniosek o powołanie świadka powinien zawierać wskazanie tożsamości oraz adresu świadka, którego zeznania strona pragnie powołać, a także przedmiot tych zeznań oraz ich znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.
2. Arbiter może ograniczyć bądź odrzucić dopuszczenie dowodu z zeznań świadka.
3. Koszty związane z przeprowadzeniem dowodu z zeznań świadka ponosi, do czasu wydania orzeczenia, strona, która żądała jego powołania.
4. W przypadku niestawienia się świadka na rozprawę w celu złożenia zeznań, Arbiter nie wyznacza kolejnej rozprawy, niezależnie od przyczyn, dla których świadek nie stawił się na rozprawie. Arbiter może jednak dopuścić złożenie przez świadka zeznania na piśmie w terminie wyznaczonym przez Arbitra, powinien jednak udostępnić obu stronom niezwłocznie treść tak złożonego zeznania.
5. Świadek może przebywać na sali rozpraw wyłącznie podczas składania swoich zeznań, chyba, że Arbiter postanowi inaczej.



## **Artykuł 27**

### **BIEGLI**

1. Arbiter może powołać jednego lub więcej niezależnych biegłych, którzy złożą mu opinię na temat zagadnień wskazanych przez Arbitra. Biegły podpisze zobowiązanie do zachowania poufności. Powód lub Pozwany może złożyć wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego odpowiednio w treści Pozwu lub Odpowiedzi na Pozew.
2. Arbiter, po otrzymaniu opinii biegłego, przekaże jej kopię stronom.
3. W przypadku wyznaczenia rozprawy oraz wezwania na nią biegłego, strony będą mogły zadać biegłemu pytania. W przypadku wyznaczenia rozprawy strona może również przedstawić opinię własnego biegłego na temat zagadnień objętych przedmiotem postępowania, a także umożliwić przesłuchanie biegłego, przy czym mają zastosowanie postanowienia Artykułu 26.

## **Artykuł 28**

### **ROZPRAWA**

1. Na żądanie obu stron lub z własnej inicjatywy, jeżeli uzna, że jest to niezbędne dla wszechstronnego wyjaśnienia wszelkich okoliczności sprawy, Arbiter zarządzi rozprawę w celu przeprowadzenia dowodów z zeznań świadków, opinii biegłego lub przesłuchania stron.
2. Arbiter zawiadomi strony o terminie i miejscu przeprowadzenia rozprawy nie później niż na 5 (pięć) dni roboczych przed terminem jej przeprowadzenia.
3. Rozprawy są prowadzone niepublicznie, to jest tylko w obecności stron lub ich pełnomocników, Sekretarza Sądu oraz osób wezwanych przez Arbitra.
4. Rozprawą kieruje Arbiter.
5. Nieobecność na rozprawie strony lub jej pełnomocnika, prawidłowo powiadomionych o rozprawie, nie wstrzymuje postępowania.
6. Z rozprawy Sekretarz Sądu sporządza protokół, podpisywany następnie przez Arbitra oraz Sekretarza Sądu. Arbiter może zarządzić utrwalenie przebiegu rozprawy za pomocą aparatury dźwiękowej, o czym należy przed uruchomieniem aparatury uprzedzić wszystkie osoby uczestniczące w rozprawie.

7. Za zgodą Stron Arbiter może zarządzić przeprowadzenie rozprawy przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jej przeprowadzenie na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. Na zarządzenie Arbitra przebieg rozprawy może zostać utrwalony wyłącznie przez Sąd. W zakresie sporządzenia protokołu rozprawy, art. 28 pkt 6 stosuje się odpowiednio.

8. Zapis rozprawy utrwalonej w okolicznościach, o których mowa w art. 28 pkt 7, udostępnia się stronom do zapoznania w siedzibie Sądu.

## **Artykuł 29**

### **ZAMKNIĘCIE POSTĘPOWANIA**

1. Po upływie terminu określonego w art. 25 ust. 4 Arbiter zamknie postępowanie, jeżeli uzna, że zostały wyjaśnione wszelkie okoliczności mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Arbiter powinien dolożyć starań, aby to nastąpiło nie później niż w terminie 30 dni od daty wyrażenia przez Arbitra zgody na rozstrzygnięcie w danej sprawie.
2. Jeżeli postępowanie nie zostało zamknięte w terminie określonym w ustępie 1, Arbiter przedstawi Prezesowi Sądu wyjaśnienia na piśmie dotyczące stanu postępowania arbitrażowego, z kopią dla każdej strony. Dalsze wyjaśnienia Arbiter będzie wysyłać do Prezesa Sądu, z kopią dla każdej strony, co 14 dni, aż do chwili zamknięcia postępowania.
3. O zamknięciu postępowania rozpoznawczego Arbiter zawiadamia niezwłocznie strony oraz Sąd wyznaczając jednocześnie termin na zgłaszanie ewentualnych wniosków o zwrot kosztów postępowania.

## **VI. ORZECZENIA**

### **Artykuł 30**

#### **WYDANIE ORZECZENIA**

1. Arbitr rozstrzygając sprawę wydaje wyrok w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego.
2. Orzeczenie powinno być sporządzone na piśmie i zawierać:
  - (i) datę i miejsce wydania;
  - (ii) imię i nazwisko lub nazwę każdej ze stron oraz odpowiednio jej miejsce zamieszkania lub siedzibę;
  - (iii) imię i nazwisko Arbitra;
  - (iv) wskazanie umowy stron będącej podstawą kompetencji Arbitra (zapisu na sąd polubowny);
  - (v) rozstrzygnięcie o żądaniach stron (sentencję);
  - (vi) przytoczenie motywów, którymi kierował się Arbitr przy wydaniu orzeczenia (uzasadnienie), oraz
  - (vi) podpis Arbitra, a w przypadku rozpoznawania sprawy przez trzech Arbitrów, orzeczenie podpisuje co najmniej dwóch.
3. Orzeczenie powinno być wydane w terminie 10 dni od zamknięcia postępowania.
4. Sąd doręczy każdej ze stron za pokwitowaniem lub dowodem doręczenia odpis orzeczenia podpisany przez Arbitra tak jak oryginał. Oryginał oraz odpisy orzeczeń oznaczone są pieczęcią Sądu i są podpisywane również przez Prezesa Sądu. Oryginał wyroku zostaje zachowany w aktach sprawy przechowywanych w archiwum Sądu. Sąd niezwłocznie doręczy NASK odpis orzeczenia.
5. Wyrok jest dla strony wiążący z chwilą jego doręczenia.
6. Jeżeli w sprawie orzeka trzech Arbitrów, orzeczenia są wydawane większością głosów członków składu orzekającego, chyba, że strony postanowiły inaczej. Jednakże w kwestiach proceduralnych może orzekać jednoosobowo Arbitr przewodniczący, jeżeli został do tego upoważniony przez strony lub przez sąd arbitrażowy.
7. Postanowienia dotyczące wyroku stosuje się odpowiednio do innych niż wyrok orzeczeń Arbitra w sprawie.

## **Artykuł 31**

### **UGODA**

W każdym momencie postępowania arbitrażowego strony mogą zawrzeć ugodę przed Arbitrem, który potwierdzi zawarcie ugody podpisując, wspólnie ze stronami, jej tekst. Ugoda zostanie przekazana Sądowi oraz stronom w oryginałach. Kopia ugody zostanie niezwłocznie doręczona do NASK.

## **Artykuł 32**

### **UMORZENIE POSTĘPOWANIA**

1. Arbitr wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania arbitrażowego, jeżeli:
  - (i) Powód cofa Pozew, chyba, że Pozwany się temu sprzeciwi, a Arbitr uzna, iż Pozwany ma interes prawny w uzyskaniu orzeczenia rozstrzygającego sprawę, co do istoty;
  - (ii) strony zgodnie wniosą o umorzenie postępowania;
  - (iii) strony zawarły ugodę
  - (iv) Arbitr uzna, iż dalsze prowadzenie postępowania stało się z innej przyczyny zbędne lub niemożliwe.
2. Informacja o umorzeniu postępowania arbitrażowego Sąd niezwłocznie przekaże do NASK.

## **Artykuł 33**

### **SPROSTOWANIE I WYKŁADNIA ORZECZENIA**

1. W terminie 30 dni od doręczenia jej orzeczenia strona może zażądać sprostowania ewentualnych błędów pisarskich lub obliczeniowych. Żądanie sprostowania strona wysyła Sądowi oraz stronie przeciwnej. Jeżeli Arbitr uzna żądanie za uzasadnione, dokona sprostowania w ciągu 14 dni od doręczenia żądania, wydając postanowienie.
2. Arbitr, wydając stosowne postanowienie, może sprostować każdy błąd pisarski lub obliczeniowy z własnej inicjatywy lub na wniosek strony.
3. W terminie 30 dni od doręczenia wyroku, o ile strony nie uzgodniły innego terminu, każda ze stron, powiadomiwszy o tym drugą stronę, może żądać od Arbitra wykładni sentencji orzeczenia. Jeżeli Arbitr uzna żądanie za zasadne, dokonuje wykładni sentencji orzeczenia w

terminie trzydziestu dni od otrzymania wniosku w tej sprawie. Wykładnia stanowi integralną część orzeczenia.

## **VII. KOSZTY POSTĘPOWANIA**

### **Artykuł 34**

#### **OPLĄTY I KOSZTY**

1. Powód powinien uiścić opłatę kancelaryjną przed złożeniem wniosku przedprocesowego. Opłata kancelaryjna nie podlega zwrotowi.
2. Wysokość opłat określona jest w Wykazie Opłat..
3. W przypadku nieuiszczenia wpisu od Pozwu w terminie Pozew zostaje zwrócony po upływie 14 dni od doręczenia Powodowi wezwania do uiszczenia wpisu.
4. Strona, która żąda przeprowadzenia czynności w ramach postępowania arbitrażowego, nieprzewidzianych w Pozwie albo Odpowiedzi na Pozew, lub przeprowadzenia czynności poza siedzibą Sądu, jest zobowiązana do uiszczenia Sądowi określonej zaliczki na poczet przewidywanych kosztów tych czynności pod rygorem odmowy ich przeprowadzenia.
5. Koszty rozpraw odbywających się poza siedzibą Sądu ponoszą Strony.

### **Artykuł 35**

#### **PRYZNANIE KOSZTÓW POSTĘPOWANIA**

1. Zgodnie z art. 29 ust. 3 Strona powinna zgłosić Arbitrowi wszelkie poniesione przez nią koszty postępowania arbitrażowego. Koszty te mogą obejmować wpis, poniesione przez stronę koszty przeprowadzenia dowodów w postępowaniu rozpoznawczym, a także uzasadnione koszty zastępstwa i pomocy prawnej w sprawie. Do zgłoszenia strona powinna załączyć dokumenty potwierdzające poniesienie tych kosztów.
2. Biorąc pod uwagę zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1, Arbitr ustali i zasądzi w złotych na rzecz strony wygrywającej koszty postępowania arbitrażowego od strony, która przegrała sprawę.
3. Koszty postępowania mogą też być wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone między stronami.

## VIII. POUFNOŚĆ

### Artykuł 36

#### INFORMACJE POUFNE

1. W rozumieniu niniejszego Artykułu informacje poufne oznaczać będą wszelkie informacje, niezależnie od nośnika, na jakim je utwalono, które są
  - (i) w posiadaniu strony,
  - (ii) nie ujawnione do wiadomości publicznej,
  - (iii) informacjami technicznymi, technologicznymi, handlowymi lub organizacyjnymi, istotnymi dla przedsiębiorstwa,
  - (iv) przedmiotem działań przedsiębiorcy, niezbędnych w celu zachowania ich poufności.
2. Strona powołująca się na poufność informacji, jakie zamierza lub jest zobowiązana przedłożyć w postępowaniu arbitrażowym, włączając w to przedstawienie ich biegłemu, złoży Arbitrowi, z kopią dla drugiej strony, wniosek o traktowanie danej informacji jako poufnej, wskazując przyczyny, dla których uważa informację za poufną.
3. Arbitr postanowi, na jakich warunkach i komu informacja poufna może być ujawniona w części lub w całości, oraz zażąda od osoby, której taka informacja ma zostać ujawniona, pisemnego zobowiązania do zachowania poufności przekazanych informacji.

### Artykuł 37

#### POUFNOŚĆ PROWADZENIA POSTĘPOWANIA

1. Jakikolwiek informacje przekazywane przez strony, Arbitra, Mediatora lub inne osoby biorące udział w postępowaniu arbitrażowym, nie mogą być ujawniane osobom trzecim przez strony lub inne osoby biorące udział w postępowaniu, w tym również Arbitra, Mediatora, Prezesa Sądu, Sekretarza Sądu oraz członków Rady Sądu. Zakaz ujawniania informacji dotyczących postępowania obejmuje również fakt jego wszczęcia.
2. Zakaz ujawniania informacji dotyczących postępowania arbitrażowego może być wyłączony w następujących przypadkach:
  - (i) gdy jest to niezbędne z uwagi na treść norm prawnych,

- (ii) zgody stron,
  - (iii) gdy jest to niezbędne dla dalszego prowadzenia postępowania, po wydaniu postanowienia przez Arbitra.
3. Treść wybranych przez Radę Sądu orzeczeń wraz z uzasadnieniami będzie publikowana na stronie internetowej Sądu lub w materiałach informacyjnych, przy czym strony w terminie 14 dni od doręczenia wyroku mogą żądać wyłączenia z treści publikacji danych, które pozwalają na ich jednoznaczne zidentyfikowanie.
  4. Prezes Sądu może wyrazić zgodę na opublikowanie całości lub wybranych też orzeczeń wydanych w Sądzie w środkach masowego przekazu, w tym również w prasie. Strony w terminie 14 dni od doręczenia wyroku mogą żądać wyłączenia z treści publikacji określonych danych, które pozwalają na ich jednoznaczne zidentyfikowanie.
  5. Strona powołująca świadka będzie odpowiedzialna za zachowanie przez niego poufności, jakiej wymaga się od strony.

## **IX. POSTANOWIENIA KOŃCOWE**

### **Artykuł 38**

#### **WYŁĄCZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI**

1. Arbitr, Mediator oraz członkowie organów Sądu nie będą odpowiedzialni za ewentualne szkody powstałe w następstwie ich działań lub zaniechań związanych z postępowaniem arbitrażowym prowadzonym według niniejszego Regulaminu, chyba, że można im przypisać winę umyślną.
2. Strony zrzekają się wszelkich roszczeń, które mogą kierować przeciwko osobom i w zakresie wskazanym w ust. 1.

*Jednolity tekst Regulaminu został uchwalony przez Radę Sądu w dniu 28 maja 2008 r. (Uchwała nr 5/2008) wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2008 roku.*

*Aktualny tekst Regulaminu został uzupełniony poprzez dodanie artykułów: art. 8 pkt 8; art. 28 pkt 7 i 8 na podstawie uchwał Rady Sądu z dnia 4 marca 2021 roku (Uchwała Nr 5/2021; Uchwała nr 6/2021; Uchwała nr 7/2021) oraz uchwały Rady PIIT z dnia 22 kwietnia 2021 roku (Uchwała 462/2021)*

*Regulamin z ww. zmianami wchodzi w życie z dniem 1 maja 2021 r.*